

УДК 7.12: 766.05

РОЛЬ І РОЗВИТОК СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПЛАКАТУ В УМОВАХ ВІЙНИ

ГУЛА Євген, ТРИКОЗЕНКО Анастасія, МАСИЧ Ірина
Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
anastasiatrikozenko@gmail.com

Розкривається роль сучасного українського плакату як важливого елемента в самоідентифікації і консолідації українського народу в історично нових умовах війни з країною-агресором. Досліджено нові візуальні прийоми українського патріотичного плакату в умовах російської агресії. Наукова новизна роботи полягає у виявленні інноваційних тенденцій в сучасному українському плакаті, які митці створюють в умовах війни для інформування світу, тим самим привертаючи увагу світової спільноти до подій в Україні.

Ключові слова: плакат, інформаційна війна, самоідентифікація, символіка, тенденції.

ВСТУП

Із початком повномасштабного вторгнення українці пройшли різні фази прийняття нових реалій. Виникла потреба в піднесенні патріотичного духу українського суспільства, задля боротьби за незалежність і перемогу над спільним ворогом.

Важливу роль в цьому відіграє графічний дизайн, а саме його елемент — плакат, незмінним завданням якого є візуальний діалог з глядачем, активація його думки і дії в реальному часі. Протягом історії свого розвитку, плакат виконував різні функції: інформаційну, естетичну, рекламну, пропагандистську. В наших реаліях, в умовах збройної агресії країни-терориста, функції плакату трансформувалися.

Митці щоденно зображують війну такою, якою вона є і ту реальність, у якій тепер перебуває Україна. В цьому аспекті використання візуалізованої інформації, зокрема плакату. Плакат виступає способом обміну думками та ідеями, звернення до всього світу та заклик до рішучих і негайних дій.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

З перших днів війни велика спільнота цивілізованого світу була не байдужою до подій, які відбуваються в Україні. Українські та зарубіжні дизайнери інформували світ беззвучним криком про допомогу, слова були не потрібні, говорило зображення. Сучасний плакат показує світовому співтовариству, що відбувається в Україні з моменту вторгнення військ РФ. Тому важливо досліджувати творчий доробок українських графіків, художників, дизайнерів, чії роботи стали першою реакцією на російське вторгнення.

Новизна дослідження сучасного українського плакату полягає в тому, що здійснюється аналіз і розгляд його як зброї в інформаційній війні з країною-агресором.

Метою дослідження є аналіз сучасного українського плакату, пов'язаного з війною, виявлення інноваційних візуальних прийомів в плакаті, актуальність застосування української символіки в них.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Сучасні тенденції засобів графічної реклами розвиваються паралельно з висвітленням основних соціальних проблем. Лютий місяць 2022 року для українського суспільства став демаркаційним, визначивши його пріоритети - це боротьба за життя, боротьба за рідну землю. Проблема війни в українському соціо-просторі існувала з 2014 року, але з повномасштабним вторгненням вона стала домінуючою для графічного дизайну. Суспільство перебувало в стресовому стані, але згодом на зміну емоціям з'явилося питання – «Що я можу зробити, щоб підтримати захисників країни і наблизити перемогу?». Рішенням було долучитись до інформаційного спротиву та говорити правду через мистецтво. Плакати, листівки, брошури - все це стало засобом боротьби і донесення ідеї української незламності та боротьби за свободу [3].

В технічному плані все залишається незмінним, натомість митці мають новий емоційний стан, завдяки якому інтенсивність роботи зростає. Кожен дизайнер відчує себе інформаційним воїном, який має думати інакше, використовувати іншу концепцію і візуальні прийоми, які б одразу привертати увагу і були зрозумілими цільовій аудиторії.

Концентрування на патріотизмі та використання вже трендового синьо-жовтого (за версією Pantone) допомогли зробити яскраві і професійні плакати з зрозумілим меседжем. Робота в обмеженій палітрі спонукає шукати нові шляхи, тому популярним стало застосування прийомів з трансформами і тінями. Згодом були додані кольори визвольної боротьби, які тільки посилити вплив і задали бойовий настрій. Говорячи про символи, варто зазначити, що вони набули великої популярності. За роки незалежності України стало аксіоматичним твердження про те, що етнодизайн є чи не найперспективнішим з напрямів у дизайні, оскільки має надзвичайно потужний потенціал для того, щоб стати основою національного стилю та представляти український дизайн на світовій, особливо європейській, арені. Українські мотиви, червону калину і герб активно використовують не тільки в плакатах, а також в одязі і інтер'єрі [2]. В умовах війни з країною-агресором яскраво проявляється ще одна непересічна якість символіки: вона стала важливим чинником консолідації українського суспільства. Важливо було не показати українське через «шароварщину» і в дизайнерів це добре вдалося. Сучасні українські плакати виглядають стильно і лаконічно, вони сильні, вони кричать без слів і спонукають діяти.

Окрім нових візуальних прийомів, також важливим є розподіл інфоприводів, від яких залежить настрій і сила впливу плаката. Інфоприводи поділяють на інформаційні (мають на меті здійснити заклик до певної дії та

думки); сатиричні (створенні для висміювання агресора і підняття настрою); патріотичні тощо [1, 4].

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши сучасний український плакат в умовах війни, а саме історію його виникнення та приклад плакатів з перших днів повномасштабного вторгнення, можна зробити висновок, що перспективи українського плакату доволі великі. Митцями було впроваджено низку інновацій в сучасному українському плакаті: використання тепер всім відомого поєднання кольорів — синьо-жовтого та червоно-чорного. Обмежена палітра та застосування контр- форм, які концентрують увагу на головному, а також використання елементів етнодизайну і символіки, які є невід’ємною частиною в консолідації і національній ідентичності українців - такі інновації допомогли виділити український плакат поміж інших і чітко передати послання автора.

Плакат в умовах реальної та інформаційної війни перетворився на потужний засіб впливу на масову свідомість, став джерелом інформації, про яку має знати суспільство; перетворився на засіб комунікації зі своїми особливими візуальними прийомами, символікою і світлою ідеєю, що об’єднує світ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білий О. Постери з’являються від того, що хочеться кричати на весь світ. URL: <https://telegraf.design/design-pid-chas-viyny/>
2. Грищенко В.В. Особливості дизайна в мистецтві плаката/ В.В. Грищенко // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. 2011. №6. с. 138-140.
3. Переосмислити калину, уникнути триколову та «зетки»: тенденції українського дизайну 2023 року. URL: <https://thepage.ua/ua/economy/trendi-komercijnoi-ilyustraciyi-v-ukrayini-pid-chas-vijni>
4. Нікіта Тітов, плакатист: з плакатом не можна брехати, треба казати те, що відчуваєш. URL: <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/nikita-titov-plakatyst>

HULA Y., TRYKOZENKO A., MASYCH I. THE ROLE AND DEVELOPMENT OF THE MODERN UKRAINIAN POSTER IN THE CONDITIONS OF WAR

The role of the modern Ukrainian poster as an important element in the self-identification and consolidation of the Ukrainian people in the historically new conditions of war with the invading country is revealed. The new visual techniques of the Ukrainian national poster in the context of russian aggression are analyzed. The scientific novelty of the work lies in the identification of innovative trends in the modern Ukrainian poster, which artists create in the conditions of war to inform the world, thereby paying attention of the world community to the events in Ukraine.

Key words: poster, information war, self-identification, symbolism, trends.